

Číslo: PUSR-2022/20692-3/91326/SAB

Bratislava, 03. 11. 2022

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky ako miestne a vecne príslušný správny orgán v zmysle ustanovenia § 9 ods. 3 a § 10 ods. 2 písm. e) zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej iba „pamiatkový zákon“) vydáva podľa § 15 ods. 1 pamiatkového zákona v súlade s ustanovením § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov toto

rozhodnutie:

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky podľa ustanovenia § 15 ods. 1 pamiatkového zákona v spojení s ustanovením § 2 ods. 2 pamiatkového zákona

vyhlasuje za národnú kultúrnu pamiatku

Tržnicu (tzv. Nová tržnica) v meste **Bratislava**, m. č. Nové Mesto, okres Bratislava III., nachádzajúcu sa na styku Šancovej a Krížnej ul. č. 3132/112 (Trnavské mýto), na parcelách reg. KN-C č. 10430/1 a 10430/2, k. ú. Nové Mesto. V zmysle LV č. 1226 je stavba vedená ako „zastavaná plocha a nádvorie“ a „ostatná plocha“ vo výlučnom vlastníctve Hlavného mesta SR Bratislava, Primaciálne nám. č. 1, 811 01 Bratislava.

Odôvodnenie

V zmysle § 2 ods. 3 pamiatkového zákona je kultúrna pamiatka podľa tohto zákona hnutelná vec alebo nehnuteľná vec pamiatkovej hodnoty, ktorá je z dôvodu ochrany vyhlásená za kultúrnu pamiatku.

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky (ďalej len „Pamiatkový úrad SR“) začal dňa 13. 10. 2022 správne konanie o vyhlásení tržnice na styku Šancovej a Krížnej ul. č. 3132/112 v Bratislave, m. č. Nové Mesto, za národnú kultúrnu pamiatku na základe podkladu pre vyhlásenie za národnú kultúrnu pamiatku (ďalej len „podklad“), ktorý vypracoval Krajský pamiatkový úrad Bratislava, z vlastného podnetu.

Účastníkovi konania, vlastníkovi predmetnej nehnuteľnosti a zároveň miestne príslušnému samosprávnemu orgánu - Hlavnému mestu SR Bratislava, Primaciálne nám. č. 1, 811 01 Bratislava,

bolo oznámenie o začatí správneho konania spolu s podkladom doručené dňa 13. 10. 2022. Účastník konania sa v danej lehote 10 dní k podkladu nevyjadril.

Pamiatkový úrad SR v priebehu správneho konania zistil skutočný stav veci tak, ako to ustanovuje § 32 ods. 1 správneho poriadku, pričom vychádzal najmä z predloženej historickej, spoločenskej, urbanistickej, architektonickej, technickej a umelecko-remeselnej charakteristiky hodnôt tržnice. Následne posúdil splnenie kritérií podľa § 15 ods. 1 pamiatkového zákona, podľa ktorého sa vec, ktorá má pamiatkovú hodnotu, vyhlasuje za národnú kultúrnu pamiatku. Keďže podklad pre vyhlásenie veci za národnú kultúrnu pamiatku jednoznačne preukázal pamiatkovú hodnotu, ktorou je podľa § 2 ods. 2 pamiatkového zákona súhrn významných historických, spoločenských, krajinných, urbanistických, architektonických, vedeckých, technických, výtvarných alebo umelecko-remeselných hodnôt, pre ktoré môžu byť veci predmetom individuálnej alebo územnej ochrany, došlo k splneniu kritérií na vyhlásenie tržnice za národnú kultúrnu pamiatku vo verejnom záujme.

Správny orgán vychádzal zo skutočnosti, že tržnica v Bratislave, m. č. Nové Mesto, všeobecne známa ako tzv. Nová tržnica na Trnavskom mýte v Bratislave, patrí k nepočetnej skupine krytých tržníc, realizovaných na Slovensku v priebehu 20. storočia, pričom obostavaným priestorom a úžitkovou plochou spomedzi nich výrazne vyčnieva. Predmetná mestská tržnica je výnimočná aj svojím architektonickým konceptom. Dôsledným vizualizovaním konštrukčného systému a technologického vybavenia sa stala najcharakteristickejším príkladom high-tech architektúry druhej polovice 20. storočia na Slovensku. Patrí zároveň k najkomplexnejším architektonickým realizáciám v tvorbe architekta Ivana Matušíka, autora ikonických obchodných stavieb, ako sú Obchodné domy Prior v Bratislave (1960-1968) či Nitre (1968-1973). I. Matušík spolupracoval so statikom Pavlom Čížekom na vytvorení unikátnej stavebne-konštrukčnej sústavy budovy tržnice, ktorá bola prvýkrát použitá práve na tomto objekte. Toto konštrukčné riešenie umožnilo architektovi aplikovať koncept mestských uličných priestorov v rámci otvoreného interiéru tržnice s presvetlením centrálnej ulice kruhovými stropnými svetlákmi a bočných ulíc skleným plášťom budovy. I. Matušík vypracoval projekt tržnice do najmenšieho architektonického a umelecko-remeselného detailu, vrátane na mieru vyrobeného mobiliáru (predajné stánky, keramické kvetináče) a grafického riešenia orientačného systému stavby, a pripravil tiež návrhy na jej ďalšie výtvarné dotvorenie. Rukopis autora je dodnes ľahko rozpoznateľný aj pod vrstvami neskorších úprav, ktoré nenarušili základný koncept stavby. Objekt tržnice a jej ešte nezaštvávané okolie vytvárajú unikátny verejný priestor, ktorý má potenciál byť vyvažujúcim urbanistickým prvkom.

Predmetná tržnica je v zmysle § 2 ods. 2 pamiatkového zákona nositeľom súboru pamiatkových hodnôt:

Historická hodnota: Mestská tržnica na Trnavskom mýte v Bratislave je jednou z mála krytých tržníc, ktoré boli na území Slovenska, ktoré boli realizované v priebehu 20. storočia. Bola vybudovaná na prelome 70-tych a 80-tych rokov na mieste, kde sa nachádzalo centrálné trhovisko už v 19. storočí a je jeho dôstojným nástupcom, aj vo význame zachovávaní genia loci tejto lokality. Ide o dielo architekta Ivana Matušíka, jedného z najvýznamnejších architektov Slovenska 2. polovice 20. storočia, držiteľa Ceny Dušana Jurkoviča (1969) za realizáciu Obchodného domu Prior v Bratislave a Ceny Emila Belluša (1995) za celoživotné dielo.

Spoločenská hodnota: Tržnica plní už takmer 40 rokov nepretržitej prevádzky dôležitú verejnú funkciu v jednom z kľúčových dopravných uzlov mesta. Má potenciál byť popri už zaužívaných predajných a stravovacích kapacitách rozširovaná o ďalšie verejné funkcie, vrátane vytvorenia oddy-

chových zón v jej okolí. Existencia emblematického architektonického objektu a pretrvávanie jeho funkcie je výraznou spoločenskou hodnotou, ktorú je vhodné zachovať v celospoločenskom, verejnom záujme.

Urbanistická hodnota: Mohutný objekt tržnice je dokladom súdobého architektonicko-urbanistického uvažovania o verejných stavbách, ktoré bývali v územiach umiestňované ako výrazné pohľadové dominanty. Popri tomto kompozičnom momente tržnica vhodne dopĺňa uličnú frontu na severozápadnej strane Krížnej ulice smerom k Trnavskému mýtu. Umiestnením dvojice hlavných vchodov na náprotivné nárožia po diagonále umožňuje chodcom cez svoje interiérové „trhové ulice“ prechod z Krížnej na Šancovú ulicu.

Architektonická hodnota: Tržnica je najcharakteristickejším príkladom high-tech architektúry na Slovensku. Priznanie a estetizácia konštrukčného riešenia a technologického vybavenia stavby ako základné znaky high-tech sa v svetovej architektúre začali výraznejšie uplatňovať od začiatku 70. rokov. Vo všeobecnosti sa za prvú stavbu tohto prúdu považuje Centre Pompidou v Paríži (1971-1977) od architektov Renza Piana a Richarda Rogersa. Bratislavská tržnica je svojou blokovou hmotovou kompozíciou s ľahko čitateľným železobetónovým skeletom a oranžovočervenými rúrami vzduchotechniky viditeľnými za priehľadnou fasádou a tiež v exteriéri stavby jeho dôstojným slovenským pendantom. Pozoruhodným architektonickým riešením je aj koncepcia mestských uličných priestorov v rámci otvoreného interiéru tržnice s presvetlením centrálnej ulice kruhovými stropnými svetlákmi a bočných ulíc skleneným plášťom budovy.

Technická hodnota: Veľkorozponová konštrukčná sústava ŠPÚO-ZIPP, využitá pri stavbe tržnice, bola statikom Pavlom Čížekom v spolupráci s Ivanom Matušíkom vyvinutá a prvýkrát aplikovaná práve pri stavbe tohto objektu. Následne bola aplikovaná na mnohých veľkých obchodných stavbách po celom Československu. Výnimočnými sú tiež konštrukčné riešenie stropu z lepených drevených nosníkov a tiež miera presklenia fasád po celom obvode stavby.

Umelecko-remeselná hodnota: Vnútorne priestory tržnice boli vybavené na mieru vyrobenými prvkami v kvalitnom umelecko-remeselnom a remeselno-technickom spracovaní. Spomenúť možno lepené drevené madlá zábradlí schodísk a galérií, prevedenie drevených obkladov kruhových svetlíkov prestrešenia strednej ulice, keramické dlažby a obklady v interiéri a exteriéri, spracovanie oceľovo-hliníkových okien a dverí v obchodných prevádzkach a spoločných priestoroch, na mieru vytvorený mobiliár (predajné pulty, keramické kvetináče) a napokon komplexné grafické riešenie orientačného systému tržnice.

Tržnica svojim situovaním a pamiatkovými hodnotami v spojení s verejným záujmom na zachovaní veci, napĺňa stanovené kritéria pre vyhlásenie za národnú kultúrnu pamiatku.

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov v čl. 44 ods. 2 ukladá každému povinnosť chrániť a zveľaďovať životné prostredie a kultúrne dedičstvo. Podrobnosti o právach a povinnostiach v súvislosti s touto povinnosťou sú ustanovené zákonom (čl. 44 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky). Ochrana kultúrneho dedičstva je verejným záujmom, čo vyjadruje aj Deklarácia Národnej rady Slovenskej republiky v uznesení č. 91/2001 Z. z., pričom Slovenská republika je tiež v tejto oblasti viazaná medzinárodnými a európskymi dohovormi o ochrane kultúrneho a prírodného dedičstva.

V zmysle ustanovenia § 27 ods. 1 pamiatkového zákona je základná ochrana kultúrnej pamiatky súhrn činností a opatrení vykonávaných na predchádzanie ohrozeniu, poškodeniu, zničeniu alebo odcudzeniu kultúrnej pamiatky, na trvalé udržiavanie dobrého stavu vrátane prostredia kultúr-

nej pamiatky a na taký spôsob využívania a prezentácie, ktorý zodpovedá jej pamiatkovej hodnote a technickému stavu.

Podľa § 27 ods. 2 pamiatkového zákona v bezprostrednom okolí nehnuteľnej kultúrnej pamiatky nemožno vykonávať stavebnú činnosť ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky. Bezprostredné okolie nehnuteľnej kultúrnej pamiatky je priestor v okruhu desiatich metrov od nehnuteľnej kultúrnej pamiatky; desať metrov sa počíta od obvodového plášťa stavby, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je stavba, alebo od hranice pozemku, ak je nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou aj pozemok.

Podľa § 28 ods. 1 pamiatkového zákona môže vlastník nehnuteľnej kultúrnej pamiatky požiadať príslušný krajský pamiatkový úrad o bezplatné poskytnutie odbornej a metodologickej pomoci pri údržbe nehnuteľnosti ako aj požiadať obec a ministerstvo o finančný príspevok. Vlastník má nárok na úhradu preukázateľnej ujmy, ktorá mu vznikne aplikáciou tohto zákona.

Podľa § 28 ods. 2 pamiatkového zákona je vlastník povinný vykonávať na svoje náklady základnú ochranu kultúrnej pamiatky, užívať ju v súlade so zachovaním jej pamiatkových hodnôt, pri zmene vlastníctva oznámiť novému majiteľovi, že objekt je chránenou národnou kultúrnou pamiatkou a strpieť jej označenie, ak tak rozhodol krajský pamiatkový úrad. Pracovníkom príslušného štátneho orgánu má po vzájomnej dohode umožniť vstup do objektu, vyhotovenie základnej fotodokumentácie pre výskumné a dokumentačné účely.

Podľa § 28 ods. 3 pamiatkového zákona vlastník bezodkladne oznámi krajskému pamiatkovému úradu a obci každé poškodenie, ohrozenie alebo zničenie národnej kultúrnej pamiatky. Taktiež je povinný oznámiť každú zamýšľanú zmenu využitia a vypratanie nehnuteľnosti.

Vzhľadom na uvedené rozhodol správny orgán tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Podľa § 53 a § 54 ods. 1 a 2 správneho poriadku má účastník konania právo podať proti tomuto rozhodnutiu odvolanie na Pamiatkový úrad SR, Cesta na Červený most 6, 814 06 Bratislava v lehote do 15 dní odo dňa oznámenia rozhodnutia účastníkovi konania.

Toto rozhodnutie je preskúmateľné súdom až po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov.

Ing. arch. Pavol Ižvolt, PhD.
generálny riaditeľ

Rozhodnutie sa doručí do elektronickej schránky:

1. Mesto Bratislava, Primaciálne nám. č. 1, 811 01 Bratislava

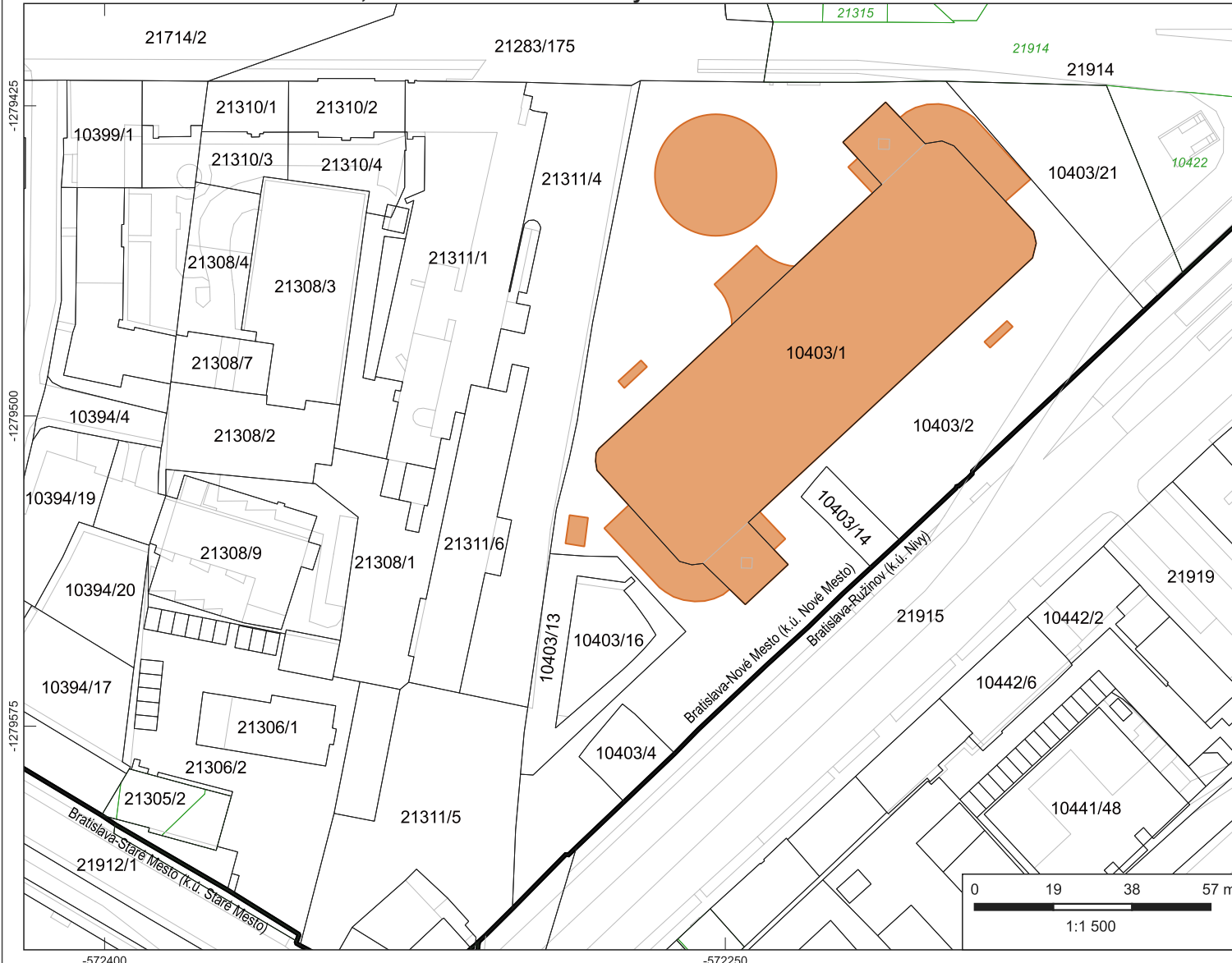
Rozhodnutie sa doručí – doporučene (po nadobudnutí právoplatnosti):

2. Okresný úrad Bratislava, Katastrálny odbor, Ružová dolina č. 621, 821 09 Bratislava

Na vedomie:

3. Bratislava, m. č. Nové Mesto, Junácka č. 1, 811 01 Bratislava
4. Krajský pamiatkový úrad Bratislava
5. Pamiatkový úrad SR - na založenie do spisu 2x

PRÍLOHA: Bratislava-Nové Mesto, TRŽNICA - Schematické vyznačenie NKP

**PAMIATKOVÝ ÚRAD
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

ODBOR ŠTÁTNEHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU - PAMIS
Cesta na Červený most 3946/6, 814 06 Bratislava
www.pamiatky.sk, e-mail: uzpf@pamiatky.gov.sk

Dátum vyhotovenia výkresu: 2022-10-25
Vymedzené a vyhotovené v prostredí QGIS
Súr. systém: S-JTSK / Krovak East North (EPSG:5514)
Podkladové mapy © ÚGKK SR

Zobrazené administratívne územia:

Kraj:	Okres:	Obec:	Kat. územie
Bratislavský	Bratislava I	Bratislava-Staré Mesto	Staré Mesto
Bratislavský	Bratislava II	Bratislava-Ružinov	Nivy
Bratislavský	Bratislava III	Bratislava-Nové Mesto	Nové Mesto

Hranica katastrálneho územia

Parcely reg. C

Parcely reg. E

Vyhlásená národná kultúrna pamiatka

Názov NKP	Názov PO	Pamiatková rezervácia	Pamiatková zóna	Ochranné pásmo	Katastrálne územie	Parcela reg. C	Parcela reg. E
TRŽNICA	TRŽNICA				Nové Mesto	10403/1, 10403/2	0